Asociați pentru urbanistica Bucureştilor

CĂTRE O ARHITECTURĂ A BUCUREȘTILOR

Marcel Iancu
Horia Creangă
Octav Doicescu

Editura ziarului Tribuna Edilitară

Asociaţia pentru urbanistica Bucureştilor

Către o Arhitectură a Bucureştilor

Marcel Iancu
Horia Creangă
Octav Doicescu

Editura ziarului Tribuna Edilitară

IN LOC DE PREZENTARE

D-nii Marcel Iancu, Doicescu și Creangă, arhitecți mai talentați decât o academie și mai curagioși în apărarea artei lor decât toate asociațiile de breaslă, au căutat — în expunerile făcute auditoriului sub auspiciile asociației pentru urbanistica Bucureștilor — să accentueze posibilitatea evoluției Capitalei noastre, cu condiția unei redeșteptări oficiale și maì ales civice.

De modul în care se va sesiza această oficialitate cu mult depășită de pașii progresului, depinde stilul, viața și caracteristica Bucureștilor viitorului.

Dintre toți deștepții cetății, cel care va interpreta în actualitate sensul liniilor trasate de cei trei constructori, va putea rămâne printre viețuitoare și perspective, chiar după moarte.

Aude cineva?

TRIBUNA EDILITARĂ

Arh. Marcel Iancu

Autoportret

ARH. MARCEL IANCU
UTOPIA BUCUREȘTILOR

Văd nevoia urgentă de a se reface Bucureștii și am încercat să schițez noua orientare urbanistică care pare încă azi o utopie.

Dealtfel urbanismul este arta care trebue să scruteze viitorul. Cei ce clădesc orașe fără destulă previsiune, se găsesc mereu depășiți de realitate. Până să realizeze o necesitate urgentă, s'au ivit în progresie geometrică altele și această goană de om pe jos, după cavalcada timpului, este cel puțin comică. Urbanismul cere soluții capitale, îndrăznețe, cari să preîntâmpine nevoi viitoare. Materialul urbanistului este un material uriaș, mijloacele sale sunt revoluționare și planul său trebue să fie utopic.

Dacă timpurile noastre liberale cer imperios o reorganizare socială economică și politică dirijată, apoi arhitectura abia o cere, iar urbanismul se poate formula ca o arhitectură dirijată.

Cu toate că necunoscută ca știință, urbanismul era în toate culturile la toate popoarele, legat de arta de a clădi. Dela egipteni la chinezi, dela romani și până în evul mediu, dela renaștere și până în secolul tre-

cut, arta de a croi oraşe era o aplicare pe teren geometrică.

Acolo unde gândul omului a născocit, unde mâna lui a cioplit, veţi afla legile geometriei: linia dreaptă, suprafaţa pură, volumul simplu. Deaceea Khorsabad ca şi Pekingul oraşele Renaşterei şi ale Regelui Soare au creat ordinea prin geometrie.

Numai epocile barbare, — epocile întunecosului evu mediu ca şi nenorocitul întru arhitectură secol al 19-lea nu au procedat prin geometrie. Oraşele astfel crescute în voia întâmplării sunt o scădere a conştiinţei şi artei omeneşti. Nicăeri mai necesară, ordinea geometriei este aceea care îngrădeşte libertatea individului în interesul obştesc, în interesul libertăţii de desvoltare al colectivităţii. Liberalismul democraţiei din sfârşitul veacului trecut nu a fost prielnic desvoltării urbanistice. Mai toate oraşele occidentului, creaţiuni din evul mediu, s'au desvoltat cu o repeziciune uluitoare, tocmai în secolul trecut care excelează printr'o desorientare complectă, arhitectonică şi urbanistică. Problema întinderii oraşelor a fost complicată de problema circulaţiei.

La Paris, spre exemplu, în timp ce dela 1890 până la 1910 creşterea vehiculelor automobile era în medie de 6000 pe an, dela 1919 au început să crească în medie cu câte 80—100.000 anual. Iar populaţia lui din anii 1800 până la 1900 creşte cu 1.500.000 locuitori iar în următorii 30 de ani cu aproape un milion de suflete. Şi nu numai Parisul, dar toate capitalele europene — au arătat această creştere formidabilă. Cauza?

Maşina a înzecit producţia omului, fabricile au atras massa proletară, oraşele au multiplicat lupta pentru captarea debuşeurilor, comerţul pentru plasarea pro-

duselor, omul a înzecit timpul tot prin maşină, creând viteza şi mijloacele de locomoţiune care reduc spaţiul. Această desvoltare precipitată a găsit însă o arhitectură nepregătită decadentă, un urbanism în faşă.

Problema desvoltării oraşului a fost îngreunată de problema circulatorie şi în New-York în orele când sgârie norii varsă zecile de mii de oameni pe străzile negre şi înguste, circulaţia se paralizează. Ce foloseşte sensul unic sau semnalul de încrucişare, când acestea sunt la fiecare 150 de paşi. Se cunoaşte gluma americanului care povesteşte că circulă pe acoperişul automobilelor ce stopează, în cari cucoanele îşi iau ciorapul având timpul să tricoteze la fiecare colţ de stradă.

Măsurile împotriva circulaţiei crescânde, opreliştele regulamentelor împotriva creşterii oraşului în înălţime la centru, exproprieri neînsemnate pentru lărgirea străzilor, nimic nu poartă măsura vieţii clocotitoare a oraşului contimporan.

Şi când sbuciumul era mai adânc, când întunericul problemei mai nepătruns, sgomotul oraşelor mai insuportabil, higiena şi confortul imposibile, estetica compromisă şi urbanistul prizonier, lumina gânditorilor moderni au deschis căi nebănuite şi minunate oraşelor viitorului.

Cele ce am urmărit în oraşele mari ale occidentului s'au întâmplat într'o măsură şi la noi şi desigur că în curând se vor împlini cu vârf şi îndesat.

Fapt este că Bucureştii mai mult fără voia Bucureştilor, decât din nepricepere, şi-a schimbat firea şi cine îl vede azi după o lipsă de 20 ani, aproape că nu-l mai recunoaşte. Hotărît, oraşul nostru a optat pentru o formă de viaţă nouă, neglijând chiar prea mult acele câteva vestigii de arte ale trecutului cari

l'ar li împodobit, cum era vechea biserică Sft. Gheorghe sau turnul Colţei.

Suntem azi o într'o fază de refacere completă. Centrul comercial creşte în înălţime, casele vechi lipsite de confort, fac loc în centru „blochausurilor", iar puţinele curţi şi grădini dispar în fiecare ceas.

Cu ritmul în care am păşit dela războiu încoace ne vom pomeni peste câţiva ani într'un oraş fără monumentele şi vestigiile de artă ale ocidentului, dar cu toate ponoasele lor : Lipsa de lumină, de verdeaţă, circulaţie imposibilă, accidente necontenite şi parcelare infinită cu străzi multe, stradele înfundate, şi imposibilitate economică de a urmări cu lucrările edilitare această întindere.

Trecem azi, urbanistic vorbind, printr'o grea criză. In detaliu, arhitectura însăşi a optat pentru stilul nou. Cine n'a simţit acordul perfect al acestui stil geometric, nedecorativ, sobru cu viaţa mecanizată în care cu toţii ne mişcăm astăzi.

Cine va mai consimţi la altfel de viaţă când a cunoscut utilitatea formelor simplificate şi a confortului care nu e un lux, cum s'ar părea, dar care se arată o nevoe imperioasă în felul nostru „urgent" de a trăi ?

A iubi trecutul nu înseamnă a paraliza viaţa. A cere o arhitectură românească, nu înseamnă a o fabrica, cum s'a încercat în diferite rânduri. Numai adaptând formele vii nevoilor şi preferinţelor specifice ale locu'ui, se va naşte printr'o lungă experienţă ceeace se va putea numi un stil românesc.

Deocamdată constatăm că aceleaşi condiţii technice, economice, aceleaşi structuri sociale, aceleaşi materiale, aceleaşi mijloace de locomoţiune, aceleaşi sporturi şi plăceri, aceleaşi lecturi şi îmbrăcăminţi, ace-

leaşi ştiri şi aceleaşi spectacole, fac din metropola noastră un oraş european.

Oraşele nu sunt azi numai centre de desfaceri ale producţii regionale dar mai sunt locurile de schimb ale valorilor spirituale între popoare, ceeace face ca ele să aibă aproape simultan tot acele probleme şi lipsuri.

Cu o deosebire la noi.

Bucureştii au norocul de a fi un oraş tânăr, la începutul formărei sale urbane, ferit de supradesvoltarea defectuasă arhitectonică, nehigenică şi suprapopulată a secolului trecut din centrele mari occidentale.

Este oare absolut necesar să trăim întreaga filieră de greşeli pe care occidentul l'a făcut, ca să învăţăm şi noi ceva?

Grija şi dragostea ce o purtăm oraşului nostru ne face să dorim evitarea acestei evoluţii astăzi inutile. Numai şi numai o timiditate urbanistică va permite ca oraşul nostru să nu devie unul model, un oraş minune. Trăim azi zilele de adevărată formaţiune: Ceasul directivei. Incă nu este târziu. Asociaţia prietenilor Bucureştilor şi noi arhitecţii de azi, ne asumăm o răspundere cu atât mai grea, cu cât nu am desbătut planul de sistematizare în ultimul ceas.

Ceeace se mai poate azi face în Bucureşti, nu se va mai putea realiza vreodată.

Stilul modern cere urbanismul modern.

E ora hotărâtoare care trebue să decidă ossatura, baza geometrică, linia de continuitate pentru desvoltarea urbană a Bucureştilor.

Unde este mâna de fer, mintea vizionară şi puterea cutezătoare de care are acum imperios nevoie oraşul nostru?!

Fiecare verigă în lanţul desvoltării economice şi so-

ciale a omenirii a avut repercursiuni imediate asupra felului de viaţă al omului în colectivitate. Multe au fost schimbările de când omul trăeşte în oraşe, dar dacă scrutăm bine trecutul din punct de vedere urbanistic, constatăm că formaţiile orăşeneşti erau foarte asemănătoare până în secolul trecut. Oraşele cunoşteau un traseu mai geometric şi mai logic altădată, casele erau însă întotdeauna în marginea drumurilor, trotuarele erau cunoscute şi în Pompei. In ce priveşte pieţele, Romanii şi Grecii au cunoscut forme de mare splendoare.

Ba putem afirma că oraşele evului mediu pe cari occidentul le moşteneşte azi, cu ulicioarele întunecoase şi proprietăţi înghesuite chiar în proporţiile lor uriaşe, se aseamănă în concepţie unor sate mari, aşi spune unor semi-urbe. Desvoltarea în înălţime şi înghesuiala, cu cartierele sumbre, insalubre, şi curţi infecte, a acestor oraşe cu toate palatele şi catedralele lor, nu indică vre-o orientare nouă urbană. Incă suntem în linia desvoltării săteşti.

Deodată către jumătatea secolului trecut, bătrâna semi-urbă e zdruncinată din temelii, de maşină. Strada devine prea strâmtă, populaţia înmulţită se îndeasă în vechile cartiere, centrul atrage tot comerţul, toate administraţiile şi viaţa pulsează un ritm clocotitor, dar neînţeles.

Tot în acest timp cade epoca instalaţiunilor edilitare sanitare, apă, canal, lumină şi telefon, trenul suburban, tramvaiul electric, autobuzul, în fine transporturile în comun iau o desvoltare supărătoare.

Şi în timp ce technica, automobilele, electricitatea, betonul armat îşi impuneau cuceririle zi de zi, planul oraşului, proecţiunea orizontală a proprietăţilor rămânea identică. Ba în timp ce până la un moment pro

prietatea individuală avea dimensiuni cari nu stânjeneau nici lumina, nici circulaţia, nici aerul oraşului, acum în contra oricărui bun simţ se îngădue fărâmiţarea ei la infinit şi de unde până eri satul mare (semi urba) nu desfiinţează nici o potecă măcar, acum se deschid străzi noi şi fundături o mie prin parcelări mari.

Astfel satul cel mare sufocat de technica maşinei cu aceleaşi drumuri întortochiate şi imposibile pentru circulaţie şi viteză, n'a înţeles să adopte forma cuvenită pentru a putea respira şi primi o desvoltare conformă cu ştiinţa care i-a premovat progresul. s'au continuat şi se continuă şi la noi formele satului.

Astăzi această formă uzată devine imposibilă cu orice reforme.

Este incompatibilitate între forma sătească de eri cu orice corective şi oraşul de mâine.

Urbanistul este acela care trebue să prevadă magic, desvoltarea, să întâmpine râul cât mai e timp şi să-l previe cu plinătatea măsurilor.

In zadar se croeşte încă o stradă, se măreşte o piaţă, în zadar se lărgeşte o stradă cu 2 metrii, zadarnic se face sens unic.

Acestea nu sunt opere de urbanist.

Urbanism e arhitectura dirijată. Trebue planul conducător să fie la nivelul spiritual cerut, ca să prevadă pentru câteva generaţii soluţii necesare şi suficiente. să schimbe sistemul sătesc într'unul urban care garantează o desvoltare socială ideală.

Care ar fi principiul urbei moderne?

Succint se poate spune, că în congresele de arhitecţi şi urbanişti internaţionali, s'a afirmat după diferite experienţe în ţările a două continente, că în ce priveşte economia şi confortul oraşului, el se poate

realiza numai printr'un program de construcţii înalte şi aceasta în raport cu preţul terenurilor. Casa se ridica în înălţime lăsând terenul liber grădinilor în mijlocul oraşului.

Ceeace este însă caracteristic pentru aceste construcţii concentrate cari evacuează parterul, nevoilor circulaţiei şi grădinilor este că ele cu cât se ridică în înălţime cu atât mai mult spaţiu liber vor avea împrejur.

Studiile arhitectului Perret ca şi proectele lui Corbusier ajung în centrul comercial la un procent de 5 la sută suprafaţă clădită, obţinând totuşi 3000 de loc de ha. (Parisul are în locurile cele mai concentrate 850 şi Bucureştii, 200 la ha.).

După aceste studii, cartierele de locuinţe centrale vor trebui să ocupe 12 etaje şi în periferii 7.

Toate aceste date se referă la preţul mediu al terenului în străinătate şi numai în marile metropole. La noi studiul va stabili norme şi regulamente speciale.

Aceste construcţii concentrate colective (şi să nu ne sperie acest cuvânt, oraşul însuşi e colectiv), aceste case bine orânduite pe străzi largi, 40—70 metri cu grădini imense între ele căci nu acoperă decât maximum de 15 la sută din suprafaţă, dau:

1/ posibilitate de lărgire a drumurilor.

2/ reducerea străzilor inutile.

3/ grădini între locuinţe concentrate în înălţime,

4/ reducerea suprafeţei oraşului, prin îndesire,

5/ condiţiuni economice, sanitare şi de confort necunoscute în zilele noastre.

Dar cum ar arăta acest oraş ideal după Corbusier?

Oraşul se compune din centrul comercial şi admi-

nistrativ apoi raza locuinţelor centrale, raza locuinţelor eftine şi cartiere industriale etc.

Loturile fărâmate dispar şi proprietatea comună va îngădui oraşului să fie un parc semănat cu locuri de jocuri şi sport, statui şi fântâni. Plaje de nisip şi bazine de înnot ar fi la îndemâna fiecărui locuitor lângă locuinţa sa. Drumurile pietonilor ar străbate pentru plimbări aceste parcuri.

In inima oraşului în asemenea parcuri se vor ridica acele case turnuri cari în 60 de etaje cuprind fiecare aproape 30.000 de suflete. Aci e creerul oraşului, centrala, birourile, administraţiile, societăţile, comerţul, în fine locul de muncă intensă şi concentrată. Aceste turnuri sunt aşezate la mari distanţe cam 400 metri şi vibrează de cursa ascensoarelor rapide şi de viaţa intensă, fiecare fiind după specialitate un oraş pentru sine.

Şoselele de circulaţie late până la 70 metri sunt etajate şi cuprind în subsol circulaţia grea, la parter circulaţia normală şi la etaj circulaţia rapidă. Incrucişările sunt la 400 metri, iar la 200 metri întâlnim numai la nivelul circulaţiei medii, şosele de 30—40 metri lăţime.

Locuinţele imobilelor sunt întoarse cu spatele către circulaţia mare şi cu faţa spre grădini interioare şi formează printr'o dispoziţie ingenioasă cu retrageri şi eşiri ritmice, un efect plastic deosebit, aşa încât strada nu mai e un culoar anodin, ci o alee între grădini. Apoi în spre periferii sunt locuinţele eftine în blocuri imense de 400x200 m., care cuprind 25.000 de suflete fiecare, închizând la rândul lor grădini cu umbrare, locuri de sport şi de plimbări aproape cât Cişmigiul nostru.

Aerul şi soarele abundă în tot locul. Văzduhul şu-

eră de libelulele uşoare cari se grăbesc spre centru unde peste gara centrală este aeroportul oraşului.

Subpământeană este intrarea trenurilor şi tot subpământeană în fiecare parc dintre acele case sunt intrările şi eşirile metrourilor care leagă în viteză mare deacurmezişul şi dealungul oraşului, periferiile şi centrul.

Acest oraş este o grădină miraculoasă unde omul se apropie de om fără să se îngrămădească, unde sentimentul colectiv îşi ia forma lui cea mai superioară, unde confortul şi sănătatea, economia şi estetica, viteza şi sportul vor da acele forme de viaţă superioară cari întrunesc perfecţiunea materială şi spirituală.

Dece, dacă suntem de acord că oraşul nostru nu a luat forma ultimelor îmbunătăţiri posibile n'am cere-o astăzi?

Dece n'am îndrepta creşterea lui către un asemenea viitor ?

Aud obiecţiunile ?

Utopie ! Ce faci cu noile construcţii ? Ce faci cu proprietăţile ciopârţite şi mii de parcele sucite ? Cum faci exproprieri ? Cu ce bani ? Ce faci cu sentimentul proprietăţii ? Ce faci cu Constituţia ? Ce faci cu mahalalele ? Ce faci cu pitorescul ? Ce faci cu politica ? Ce faci cu centura de verdeaţă ?

O voinţă şi o mână de fier, cum au mai cunoscut Bucureştii şi utopia va deveni o realitate.

Bineînţeles că nu e vorba să cerem idealul. Un îndreptar şi o orientare sănătoasă vor schimba fundamentul oraşului şi aplicând după putinţă cuceririle gândului năpraznic, vom fi deschis calea unui mai bun şi mai mare viitor urbei.

Imposibil nu mi se pare nimic ! Greutăţi vor fi multe de învins dar teamă mi-e numai de un singur

balaur care la noi are o mie de capete (politica). Fără să am pretenţiuni de a da îndrumări (noi ştim doar să proectăm) voi mai schiţa câteva gânduri practice.

Urbanismul cere arhitectură dirijată.

1. Prima greutate în realizare este mica proprietate privată care se împarte în felioare şi feliuţe nesfârşite.

Nu este nevoie de comunism pentru a le desfiinţa. Nu este nevoie de schimbări de constituţie. Priviţi în jurul nostru. De câţiva ani s'au creat şi la noi proprietăţi în comun, unde individul vede din al 7-lea etaj locul grădinei care îi aparţine şi lui, în comun cu alţi 60 de locatari. Care parte e a lui? Nu o vede! Dar mintea lui înţelege că în acest fel cu toată sărăcia lui, are beneficiile unei economii comune şi poate locui pe bulevarde. Are curte şi nu o poate îngrădi. Are casă şi nu poate dănţui până dimineaţa. E a lui, şi e a tuturor. Şi oraşul e al lui şi e al tuturor. Şi strada e a tuturor. Libertatea e îngrădită pentru binele colectiv.

Iată o propunere!

Conform cu noul plan al oraşului, se va începe spre exemplu de către comună, cu ajutorul unor societăţi bancare, ridicarea unui corp cu 12 etaje, cu cele mai confortabile şi moderne locuinţe într'o aripă să zicem a Cişmigiului. Aceste locuinţe luxoase şi confortabile se vor schimba de către comună obligatoriu contra unei serii de proprietăţi expropriate în centru, conform planului de sistematizare. Densitatea de 300-500 loc pe ha. va libera un loc de două ori mai mare cu dens. de150 loc pe ha., acoperind cheltuelile de construcţie cu valoarea lui şi permiţând prin vânzarea restului ridicarea unui nou pateu de locuinţe si aşa mai departe.

Nu plângeţi Cişmigiul, căci fiecare pateu va căpăta un cişmigiu în inima lui. Un consiliu de economişti şi avocaţi vor trebui să pună desigur o ordine în calcule şi în legislaţia comunală revizuită.

2. Lărgirea străzilor de circulaţie mare, îndreptarea lor va da drept riveranilor în schimbul părţii expropriate şi fără plată, să-şi pună în valoare terenul prin înălţarea caselor după o arhitectură indicată. Este o contravaloare care trebue socotită aşa precum ar fi o depreciere de valoare când nu e permis ridicarea mai multor etaje.

3. Apoi desfiinţarea străzilor inutile circulaţiei, vor da dreptul riveranilor să primească apartamente în contravaloarea exproprierilor, chiar în acele construcţii cari cuprind locurile expropriate şi cari se vor folosi de ele ca grădini.

Astfel comuna prin concentrarea şi mutarea locuinţelor din centrul oraşului va deveni proprietară pe cel mai valoros teren pe care îl va vinde societăţilor ce vor voi să refacă centrul comercial după planul impus. Beneficiile acestor operaţiuni vor servi la lucrările mari edilitare cerute de autostrade, metrouri, etc.

Circulaţia se va descongestiona când tramvaele vor fi trimise în subsolul oraşului, dând astfel un mai rapid mijloc de mişcare, muncitorului. Autostradele vor trebui proectate în aşa fel ca să lege cu cea mai mare rapiditate cartierele îndepărtate ale oraşului, care va fi redus şi în suprafaţă, prin densitate.

Şi acum aş spune, că dacă toate exemplificările mele rămân „în studiu", una ar trebui rapid realizată.

Transformarea mahalalelor bucureştene cu pitorescul ei cu tot.

Dacă soarta ne-a ferit de marea mizerie din centrul oraşelor vechi, apoi ne-a hărăzit acele suburbii fără trotuare, canalizare şi lumină, cu sumedenia de calcane de lut şi case de lemn acoperite cu carton, ce fac ruşinea noastră în faţa străinilor.

Politica vrăjmaşe ordinei, a lăsat, cu toate protestele urbanismului, să se întindă plaga parcelărilor mahalalelor. O soluţie ar fi: comuna cu propriile ei mijloace, ridică pe un loc propriu, afectat locuinţelor eftine, un mare pateu de 400x200 m. cu grădini frumoase şi locuri de odihnă în care să găzduiască o mahala întreagă de 25—30.000 de suflete, expropriindu-le casele. Contra unei cocioabe cu trei chilii, fără ferestre şi fără aer, se va da un apartament de 3 sau 2 camere cu bucătărie şi calorifer, spălătorii comune, băi, closete, apă la robinet şi grădină minunată.

Mintea refuză să creadă că vreuna din acele familii nevoiaşe cari se îngrămădesc azi în colibe insalubre, să refuze schimbul. Şi apoi pentru acei ce vor neapărat să stea în cămaşe de noapte Duminica la gardul lor, pe aceia i-aş trimite într'o comună la 20 km, de Bucureşti,

Bucureştenii trebue să dorească şi să suporte progresul Bucureştilor.

Dacă astfel din planul Bucureştilor vor dispare str. Lipscani, sau unele parcelări de suburbie, desigur că urbanistul modern va păstra vechile splendori ale oraşului, ca şos. Kisselef, bulevardele noi şi prea strâmt croite cum vor arăta abea după câţiva ani, calea Victoriei în alte proporţii şi cât se poate mai drept şi geometric croită şi altele.

Urbanistul va trebui să păstreze şi pieţile bisericilor, dar fără preget trebue să facă lumină şi aer în centrul, care începe să sufere de congestie.

Numai astfel vom putea privi cu mândrie viitorul făcând operă pentru decenii, astfel vom fi cârmuit cu prevedere creşterea oraşului nostru, numai astfel vom fi contribuit la sănătatea urmaşilor noştri în ceasul răspunderii ce ne pândeşte acum.

Cuvântul nostru hotărât e pentru înţelegerea timpului prin optimism. Geometria şi linia dreaptă sunt unice, frumoase, fiindcă numai ele sunt apanagiul artei şi inteligenţei, expresiune a ţintei clare şi voinţei omeneşti.

Cuvântul nostru este pentru construcţia nouă care foloseşte sau exprimă vie, estetica funcţională a secolului maşinei şi deschide calea industrializării către care tinde întreaga economie a timpului.

Cuvântul nostru este pentru orânduirea, cât mai este timp, a capitalei ţării noastre la pas cu vremea, cu toate prevederile posibile, cu toate consecinţele stilului nou în urbanismul modern.

Orice previziune sanitară sau de circulaţie, orice uşurare a traiului prin economie de timp sau procurare de confort şi estetică, trebue să prevaleze la întocmirea planului director. Bncureştii astfel refăcut va fi în 50 de ani un oraş fericit şi sănătos, un oraş grădină cu parcuri şi palate, iarăşi un oraş grădină cum se potriveşte climei noastre. Fiecare timp are pitorescul său şi oricât de înduioşător ar fi pitorescul ruinelor, noi optăm pentru pitorescul vieţii care are destulă culoare. Nu e timpul să bocim trecutul, avem datoria să pregătim viitorul..

E ceasul să facem operă de urbanism, profetică şi luminoasă.

Arh. Horia Creangă

Desen de Marcel Iancu

ARH. HORIA CREANGĂ

ANARHIA STILURILOR
ŞI
ARTA VIITORULUI

Faţă de condiţiunile tehnice moderne şi tendinţa nouilor transformări sociale, se ridică în mod firesc problema raportului dintre urbanism şi arhitectură.

Fără a lămuri dela început această problemă, orice încercare urbanistică nu are sorţi de izbândă.

Arhitectura este sfera mare în care se înglobează noţiunea de urbanism.

Problema se pune astfel:

Care ar fi arhitectura pe care să o adopte realizatorii oficiali ai unei sănătoase concepţii urbanistice?

Se poate împăca arta viitorului, cu anarhia aşa ziselor stiluri cari se întâlnesc pe străzile Bucureştilor?

Luaţi de pildă porţiunea din B-dul Elisabeta — în faţa Cişmigiului — trecătorul este izbit de varietatea de forme, de înălţimi, de culori, de stiluri.

Lângă înfăţişarea de stil neoromânesc a clădirei Monitorului Oficial, se ridică neţinând seama de ansablul pe care trebue să-l prezinte o arteră principală a oraşului, construcţia Societăţei Medicilor Veterinari.

Aceste clădiri deşi construite recent nu se armonizează între ele.

Ele apar izolate ca nişte simple vile.

Pe Bulevardul Brătianu care s'a realizat cu mari sacrificii tocmai în vederea creării unui ansamblu, s'a clădit retrasă, neţinând seama de aliniere — Fundaţia Dalles, ceva mai departe biserica Italiană, lângă ea o clădire în stil neoromânesc eşită din aliniere cu circa 0.70 m., lipită de ea un imobil în stil modern cu o curte interioară îngustă şi deschisă spre stradă.

Dealtfel sistemul acestor curţi cu promiscuitate de vedere la mică distanţă, a început să apară sub egida artei moderne.

Avem în Bucureşti în linii mari patru tipuri de construcţii:

Un stil clasic copiat arheologic — Palatul Regal. Un stil neoromânesc — Ministerul Lucrărilor Publice. Câteva lucrări mai vechi — Banca Naţională, Palatul de Justiţie, Ministerul de Domenii etc., cari rămân izolate şi aparţin trecutului, şi în fine un stil, aşazis modern, care domină, compromiţând mişcarea sănătoasă modernă.

Sunt pline parcurile şi periferiile Capitalei cu realizări din această ultimă categorie.

Cu ochi de vapor, cu balconaşe în fier forjat, cu bow windouri, cu monograma proprietarului în tencuială şi cu antenă de radio în vârf.

Ele sunt în contradicţie cu legile de simplitate ale artei.

Nu numai prin asemenea complicaţii de detalii se compromite o idee, dar mai ales prin lipsa de armonie a volumelor în spaţiu.

Exemplul tipic: Palatul Telefoanelor.

Iată în linii generale tabloul pe care ni-l prezintă Bucureştii de astăzi.

Suntem la o răscruce.

Se poate continua pe această cale?

Se poate lăsa să se desvolte înainte, tot acest mozaic de forme şi de culori?

O concepţie urbanistică trebue să adopte dela început o singură arhitectură, renunţând la trecut, oricâtă valoare ar avea el.

Dacă ai în vedere un larg traseu, dacă vrei liniile unor mari bulevarde şi le obţii cu mari sacrificii, lăsând apoi gustul tuturor să clădească cum se clădeşte astăzi — vei realiza în loc de linie, o anarhie de linii, în loc de forme noi, o anarhie de forme.

Prin urmare, pentru a face urbanistică, nu e destul un plan bun de trasare şi aliniere — trebue să te fixezi mai întâi asupra unei arhitecturi, care să facă din întregul oraş un tot unitar.

Impunerea oficială a unei asemenea arhitecturi va trebui să fie punctul de plecare al oricărei încercări urbanistice.

Care va fi această arhitectură?

Va trebui să adoptăm una din formele de stil de care am pomenit şi care dau aspectul de azi al Bucureştilor?

Nici una din aceste forme nu au calitatea de a realiza armonia spre care tindem.

Va trebui să plecăm deci de la o arhitectură nouă.

Nu vom dărâma Bucureştii.

Putem însă începând în mic, să realizăm un cartier, care să poarte această pecete nouă, în care să nu pătrundă nimic din formele vechi.

In ce constă arhitectura nouă?

In primul rând în simplitate.

Volume proporţionate şi tranşante în spaţiu, linii drepte, suprafeţe fără podoabe inutile.

Ferestre orizontale în friză — pentru a se putea înscrie în linia generală orizontală a străzei — înlocuesc găurile în chip de ferestre de până acum îmbrobodite bătrâneşti cu balcoane.

Această arhitectură permite ca să se desvolte strada şi oraşul în acelaş cadru de simplitate.

Iată dar cum s'ar putea realiza frumuseţea străzii prin simplitate.

Totul se înscrie într'o linie mare continuă, orizontală, în care se încadrează circulaţia vehiculelor.

Numai intersecţiile de străzi sunt acuzate prin motive de oprire verticală şi acelea retrase din primul plan, pentru a se face mai puţin simţită această rupere de continuitate.

O mică terasă în corpul clădirei, un motiv acuzând o intrare la distanţe cerute de perspectiva străzii, pot rupe monotonia, fără să frângă marile linii orizontale.

Dar închipuiţi-vă la un moment dat aceste linii distruse de o apariţie în genul Casei de Depuneri bunăoară, care are toate elementele de compoziţie cu care s'ar putea creia un intreg oraş oriental din trecut.

Ar fi renunţarea la orice urbanism.

De aceea repet că nu poate exista urbanism decât în cadrul larg al arhitecturei adevărate.

In al doilea rând, architectura nouă constă din confortul bazat pe datele perfecţionate ale technicei.

Aer, lumină şi căldură egală în orice colţ al locuinţei, în orice colţ al globului. Impărţirea raţională pe apartamente, fiecare piesă la locul ei şi pentru funcţia ei.

Astăzi progresele technice suprimă influența de altădată a condițiilor climaterice asupra construcției.

Technica modernă ne procură aer mereu curat, lumină bună și căldură sănătoasă, sub orice grad de latitudine.

O exprimare sinceră și simplă a nevoilor moderne — iată arhitectura noastră.

Ea exprimă frumosul prin simplicitate și utilul prin confort.

Arta aceasta nu este un capriciu actual, utilul și plăcutul sunt adevăruri vechi.

Ca să fie impusă în mod oficial, această concepție are nevoie mai întâi să fie acceptată și pentru aceasta, publicul trebue s'o cunoască și s'o aprecieze.

In prezent publicul de unde s'o cunoască bine, căci realizările arhitecturei sănătoase de cari vorbim sunt încă izolate și nu avem ocazia să le privim într'un ansamblu care le-ar scoate în relief valoarea.

Neîncurajate pe cale oficială, ele întâmpină uriașe dificultăți ca orice lucru natural și simplu.

In primul rând gustul mulțimei nu este format în această direcție.

Adevăratul artist este vizionar, creator și așteaptă voturile mulțimei, care nu are încă educația frumosului în artă.

Dacă nu-l interesează aprecierea masselor (și în interesul supremei arte nu trebue să-l intereseze) are nevoe însă pentru a construi, de capitalul, care se găsește în mâinile burghezului.

In mâinile unor oameni onorabili pe cari nu i-a preocupat frumosul niciodată, gata însă oricând să dea sentințe definitive în această materie.

De aci vine lupta lăuntrică din sufletul artistului constructor: Pe deoparte vrând să fie aristocrat în

concepţie, pe dealtă parte, nevoit să se comporte ca un democrat, în realizare.

Simplicitatea e lucrul cel mai greu de înţeles; *Rezultatul*, prăpastia care de cele mai multe ori există între gustul artistului şi gustul posesorului de capital, este umplută de un compromis regretabil, care în bună parte a falsificat însăşi ideea *nouă* dela care s'a plecat.

Prăpastia de care vorbim este şi mai adâncă cu cât lucrul simplu pentru a putea fi înţeles de ochiul profanului, trebue îmbrăcat în materie scumpă.

Vă puteţi imagina Palatul Regal în tencuială ordinară în loc de piatră? Materia proastă se urâţeşte cu vremea, pe când materia frumoasă se inobilează şi se patinează,

Iată deci o mare piedică în calea mişcării noastre: distanţa dintre artist şi masse, problemă de importanţa socială care ar trebui discutată mai pe larg.

Doresc totuşi să se facă o distincţie între două categorii de public.

Există din fericire la noi o categorie destul de numeroasă, care înţelege problema, care impune chiar mişcarea de prefacere, care se interesează, studiază şi posedă reviste de arhitectură, chiar cărţi de specialitate. Dornici ca toată lumea să se educe cu timpul.

Deocamdată se extrage cu greu frumosul din atâta haos şi suntem nestatornici în faţa apariţiilor noi, ***cu timpul însă se pot forma părerile nouilor idealuri estetice.***

Massele sunt educabile, dacă îi dai posibilităţi.

Trebue însă să se lovească zilnic de lucruri într'adevăr frumoase.

Prăpastia de care vorbeam la început ar trebui în-

lăturată prin intervenţia oficialităţii, care să pun în faţa ochiului cetăţeanului, exemple de adevărate înfăţişeri arhitectonice.

Dacă statul nu face acest lucru, cum ar putea s'o facă particularul ?

Instituţiile publice să construiască în viitor, pe baza acestor principii urbanistice, prin concursuri serios supravegheate.

Şi cel puţin, când e vorba de arta ţărei noastre şi de viitorul oraşelor noastre să nu se mai facă politică.

Mai mult ca oricând, în acest domeniu trebue o continuitate de vederi.

S'ar putea deocamdată face un efort pentru a favoriza construirea unui cartier întreg modern, căci numai aşa ochiul cetăţeanului, va putea judeca în ansamblu, lucrul nou.

Din nefericire au fost până acum eforturi izolate pe un schelet moştenit nenorocit.

Acestea sunt dupe mine în linii mari, soluţiile practice ale problemei de care ne ocupăm.

Cu lupte şi numai cu sprijinul permanent al oficialităţei, *s'ar putea realiza Capitala viitoare.*

Orice discuţie urbanistică eşită din sfera vederilor noastre va mări *haosul actual.* Insă discuţii ca acele de astăzi sunt bine venite şi ar trebui să aibă loc cât mai des, în toate capitalele pentru a deschide *ochii şi urechile oficialităţei* şi cetăţenilor şi a stârpi marii duşmani: neîncrederea şi ignoranţa.

Şi acum ca încheere, să-mi fie îngăduit să discut o ultimă obiecţiune ce se aduce împotriva arhitecturei moderne, de data asta, nu din partea profanilor, ci din partea unei elite culturale.

Se preconizează prin presă, prin conferinţe şi de pe catedrele universitare, întoarcerea la specificul na-

ţional. Este cu alte cuvinte o dorinţă naţională să ne întoarcem la ce avem noi specific în ţară şi să creem pe baze autohtone o cultură şi o artă care să se poată *numi* a noastră şi numai a noastră.

Pentru aceasta se cere cu energie, înlăturarea importaţiilor străine.

Dar care este specificul nostru în arhitectură? Ori cât patriotism şi oricât respect am avea pentru arta veche, în dantelăriile de la Horez, în turnurile răsucite de la Argeş şi în aurările dela trei Ierarhi, nu poate fi căutat specificul arhitecturei noastre.

El trebue căutat în altă parte, acolo unde cei mai mulţi nu se gândesc să-l caute.

In modestele cule româneşti, de formă geometrică simplă.

Observând liniile culei româneşti care dintre D-voastră ar mai putea afirma că arhitectura despre care vorbesc, rupe cu trecutul.

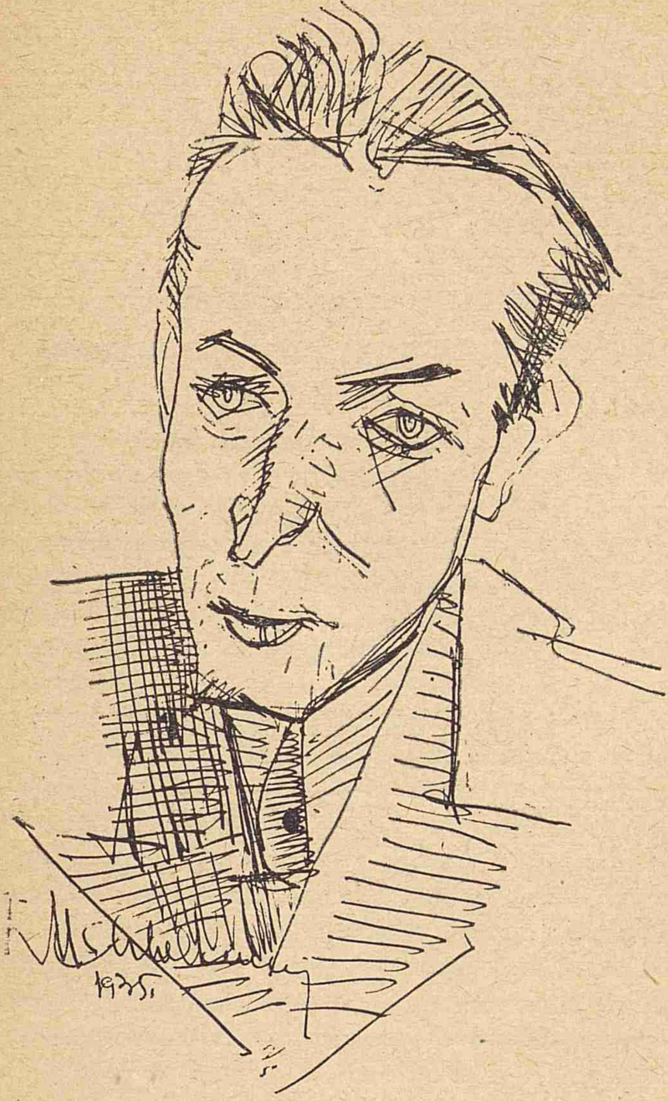
Spre deosebire de ce se petrece la noi, între concepţia nouă şi stilurile cari formau specificul ţărilor apusene (flamand, gotic, renaştere etc.) există o bruscă rupere cu tradiţia.

Arhitectura noastră modernă izvorăşte din nevoile generale ale timpului şi nu din plăcerea de a imita.

Totuşi arta aceasta a liniilor simple, este veche decând lumea,

Infăţişându-vă lângă strămoşeasca culă, o clădire de acum 4000 de ani înainte de era creştină, şi imaginea unei construcţii moderne, veţi putea vedea biruinţa artei moderne, în cadrul noilor aspiraţii sociale.

Prin urmare nu e vorba aici de un stil, ci de o concepţie izvorâtă din necesităţi, cari au înfruntat mileniile, nu este vorba de un stil, căci stilurile pier, ci e vorba de arhitectura simplităţei care rămâne statornică.

Arh. Octav Doicescu

Desen de Marcel Iancu

ARH. OCTAV DOICESCU

SPIRITUL ARHITECTURII BUCUREŞTILOR

In expunerea ce urmează nu mă gândesc să discut roadele pe care arhitectura modernă le-a dat până acum în Bucureşti. Am putea spune chiar, că faţă de eforturile precedente încercate în capitala noastră, pentru crearea unui stil naţional, rezultatele spiritului arhitecturei noui sunt mai mult decât mulţumitoare. Voiu căuta însă să desprind câteva şovăeli cari risipesc forţa de evoluţie a creaţiunei şi să încerc o concluziune asupra arhitecturei viitorului Bucureşti.

Este cunoscută starea arhitecturei academice dela sfârşitul secolului trecut. Prin repetatele copieri şi interpretări a elementelor clasice se pierduse însuşirile fireşti, adică: armonie, proporţie, ritm, etc. La începutul secolului prezent s'au putut observa încercări de descătuşare de sub influenţa acestui academism. Sunt, fără îndoială, multiple cauzele cari le-au determinat. Arhitectura avea în momentul acela la îndemână un material industrial nou care-i dădea putinţa de desvoltare infinită: fierul. Era tocmai, ceeace reprezintă, în importanţă, pentru resursele construcţiei de astăzi, betonul armat.

Dacă în unele ţări găsim fierul utilizat în mod sincer în expresia lui plastică, totuşi, concomitent, băgăm de seamă că, într'o măsură destul de întinsă posibilităţile deschise de fier, erau îmbrăcate în haine diferite. Academismul şi-a turnat şi el fierul, în formele sale cunoscute. Pentru că interpretarea era falsă şi demascarea s'a putut face uşor, supremaţia şi mitul academismului au fost repede sparte. Prin această spărtură s'au ivit temperamente puternice, cari au căutat, orientaţi de mijloacele lor proprii, alte orizonturi. Se poate afirma că unele din cristalizările lor au rămas şi astăzi în picioare.

In timpul acesta alt nou material descoperit, betonul armat, începe să se desvolte şi industria, prin calcule matematice, îi crează canoane şi-i stabileşte calităţile statice.

Intrebuinţat în arhitectură, betonul armat începe şi el să-şi caute plastica. Dar cercetările sunt disparate. Aceste acţiuni răsleţe s'au desfăşurat fără să şi găsească o sinteză, până când gânditorul şi vizionarul Le Corbusier a publicat celebra sa carte „Vers une Arhitecture". El luminează drumurile generaţiei care pune bazele revoluţionare ale arhitecturei noui. Această carte a stârnit interes şi cum era firesc, desigur şi proteste. Şi aci, vom adăoga şi meritul confratelui nostru Marcel Iancu care împreună cu câţiva entuziaşti ai spiritului nou, a profetizat în Bucureşti, construcţia care astăzi s'a generalizat.

Bătălia între ultimele citadele ale academismului şi arhitectura nouă, s'a dat cu prilejul concursului pentru palatul Ligii Naţiunilor. Dacă s'a decis ca planurile palatului să fie executate de reprezentanţii rutinei obosite, se poate afirma că arhitectura nouă prin re-

zultatele concrete obţinute — premierea lui Le Corbusier şi a altora — a câştigat bătălia morală.

A fost primul semnal de pătrundere oficială împotriva spiritului feudal, care însufleţea puternicile ziduri ale unei şcoli părăsite de timp.

După acest concurs, arhitectura nouă se desvoltă într'un ritm foarte rapid în toate ţările.

Ezitările sau nepotrivirile pe cari le găsim acum la noi sunt aceleaşi peste tot. Economia în primul rând şi poate snobismul ne-au ajutat să desvoltăm arhitectura nouă şi în Bucureşti. Cum am desvoltat-o, însă? Am găsit un fel de confort bucureştean cristalizat într'o formă de plan primitivă, am putea spune o amplificare a vechiului plan de casă ţărănească, — o tindă cu două odăi.

Cum s'a transformat această casă ţărănească în casă orăşenească amplificată, ar face cadrul unui studiu special, care s'ar ocupa în acelaş timp şi cu desvoltarea lotizărei bucureştene. Noi, nu am putut să desrădăcinăm dela început acest confort, şi deaceia am îmbrăcat numai într'o formă nouă, vechiul plan. Ni se pare că şi astăzi suntem cam în aceeaşi fază.

Bucuria volumului crud, echilibrat frumos în lumină, simplu, sincer, ne-a făcut să uităm că trebue să răscolim mai adânc. Ni s'au ivit şi probleme noui; acoperirea în terasă sau acoperişul plastic. Am încercat să le rezolvăm şi poate nu am reuşit din cauze economice sau tehnice; ne-am mulţumit să le părăsim şi să sfârşim casele cu acoperişuri de tehnică veche, ruşinos ascunse după ziduri ilogice. Terenul sau planul nu ne-a dat posibilitatea totdeauna să îmbrăcăm în spaţiu, într'o armonie frumoasă de volume, arhitectura noastră; şi atunci, am recurs la mijloace nesin-

cere, — profile orizontale sau verticale care ne înlocueşte arhitectura adevărată.

Şi iarăşi, o alta problemă de mare importanţă, nerezolvată. Casa cu apartamente de vânzare. Ocazie unică şi excelentă de a aplica principiul sănătos, ajutaţi de tehnica modernă.

Forma ridigă cu care eram obişnuiţi de arhitectura clasică, născută din construcţia timpului şi poate din nevoia de apărare, nu mai corespunde realităţii. Sistemul nostru de construcţie permite o mare elasticitate a planurilor; o evadare în natură, atât de necesară.

Exemplu teoretic schiţat de Le Corbusier: grădini pe etaje la fiecare apartament, îşi putea găsi aplicare în aceste case blok. Am rezolvat această problemă cu mijloacele vechi. Nici de data această nu am încercat decât o ameliorare a vechilor planuri bucureştene. Situaţia s'a şi agravat prin înălţimea caselor. Logic ar fi fost ca suprafaţa construită a acestor blocuri să fie aproape invers proporţională cu înălţimea. Regulamentele noastre de construcţie, învechite, nu ne-au dat posibilitatea să aplicăm acest principiu; şi atunci avem blockuri construite pe maximum de suprafaţă permisă pentru o casă de înălţime mult mai mică, cu curţi de serviciu meschine şi întortochiate — adevărate puţuri de lumină, menite să fie veşnic în umbră. Nu am studiat nici măcar conul de umbră eternă pe care aceste blockuri îl lasă asupra vecinilor. Prin vânzarea la fiecare etaj a terenului corespunzător, negustorul de imobile a reuşit să supraestimeze şi să speculeze terenurile bucureştene.

Un fenomen de speculaţiune normal. pentru că Bucureştiul nu suferă de terenuri libere. Ce rezultate sănătoase şi frumoase ar fi putut da aceste blocuri

construite complect degajat, fără calcane vizibile de 10 etaje înălţime, cu o trenă suficientă de teren neconstruit şi plantat în jurul lor! Pentru că teoria oraşului modern nu prevede aglomerare fără posibilităţi de aerisire.

Noi am fost neputincioşi în buna dirijare a acestui sistem nenorocit. N'am putut să fim ajutaţi iarăşi de nimeni. Negustorul de imobile şi-a speculat la maximum valoarea învestită în construcţie.

Arhitectul în Bucureşti mai găseşte şi multe alte situaţii grele, în dispoziţia vechilor lotizări locale. Deaceia, în Capitală se găsesc multe intenţii bune, forţate însă să se realizeze în condiţiuni impuse de fatalismul unei desvoltări meschine a oraşului.

Industria locală şi cea străină, influenţează astăzi foarte puternic, posibilităţile arhitecturei noui. Prin descoperiri şi ameliorări zilnice, ale materialelor de construcţie şi prin continua căutare a debuşeurilor, nu lasă timpul necesar unei depline condensări a principiilor căştigate. Metale cromate, metale veşnic ferite de rugină, marmure şi pietre sintetice, detalii ingenioase, supracimenturi şi supraoţeluri ne sunt oferite sau ne vor fi oferite cu preţuri foarte convenabile. In graba noastră de a le întrebuinţa şi sub presiunea unor condiţiuni sociale şi economice speciale, nu mai avem timpul să le căutăm adevărata lor înfăţişare.

Multe din aceste materiale, mai ales acelea care stau la baza construcţiei, ne va schimba încet şi această plastică a arhitecturei noui, cu care astăzi suntem obişnuiţi. Evoluţia ei este lungă. Forma nu şi-o poate găsi definitiv într'un timp aşa de scurt. Şi poate, nu şi-o va găsi încă multă vreme dacă se va mărgini la o expresie pur utilitară şi născută numai din plastica materialelor industriale.

Fiindcă ne găsim într'o fază — trebue s'o recunoaştem—de desorientare, ne punem întrebări cari nu ştim dacă vor fi susţinute de logica lor actuală, până la sfârşit.

In momentul de faţă vom fi nevoiţi să ne desfacem de ajutorul industriei, absorbind-o mai puţin, sau vom căuta să mergem, împinşi de defectele ei utilitariste până la o cedare complectă?

Insuşindu ne complect elementele industriei, de sigur că îi vom urmări desvoltarea fără o prevedere a construcţiilor finale. Şi în cazul acesta, suntem nevoiţi să abdicăm într'o mare măsură la sensul pur, al artei. Pentrucă îmbrăcarea în forme arhitecturale a unei industrii în transformare nu ne poate da decât arta decorativă.

Este evident că desvoltarea creaţiunei arhitectonice este în funcţiune de caracteristica fenomenelor sociale dominatoare. De altfel ca în toate manifestările spiritualităţii omeneşti, oglindeşte şi ea prefacerile timpurilor.

Faţă de această prefacere continuă a arhitecturei moderne, ne putem pune întrebarea acum, care ar putea fi viitoarea arhitectură a Capitalei. Să căutăm o arhitectură românească? Rezultatul unei astfel de încercări anterioare îl cunoaştem. Nu e vinovat nimeni. Pentru că încercarea noastră care s'a bazat pe câteva elemente primitive de arhitectură veche, grefate pe academismul obosit şi lipsit de credinţă, de la sfârşitul secolului trecut, nu putea să dea un rod viu. Avem însă o consolare. Nicăieri acest academism nu a dat rezultate mai bune. Poate se găsesc unele realizări corecte în vremea aceia. Dar niciodată nu veţi găsi în ele forţă şi elan.

Această încercare n'a putut să distrugă nimic. Pu-

ţina noastră arhitectură veche a rămas intactă şi lirismul cu care o îmbrăcăm noi, ne face să credem că putem avea o expresie de arhitectură locală. Nu ne înşelăm. Afară de influenţele vieţii sociale şi ale industriei, arhitectura va suferi acum, ca totdeauna, influenţele mai lente, însă mai sigure, ale condiţiunilor climaterice.

Cu mişcarea noastră modernă, puternică, am reuşit să recucerim principiile pierdute. Suntem la început cu aceste principii. Dacă se vor desvolta logic la noi în Capitală va conduce cu siguranţă, la o formulă de altoire a spiritului românesc pe arhitectura modernă. Desigur, asemănarea acestei arhitecturi, cu vechea noastră arhitectură, va fi numai spirituală.

Arhitectura modernă se va desvolta aici, cu ajutorul greutăţilor sau uşurinţelor materialelor locale şi ţinând seamă, cum am mai spus, de condiţiile climaterice ; adică, veri prea calde şi ierni prea aspre.

Desvoltarea arhitecturei locale preconizată de noi va trebui să fie filtrată de câteva generaţii. O personalitate, oricât de puternică ar fi ea, nu poate risca încă localizarea acestui deziderat. Diferenţa dintre arhitectura modernă în alte ţări şi aceasta în care nădăjduim noi, nu va fi prea mare.

In Bucureşti sunt oameni vechi cari fac stil modern. Şi generaţia tânără care îşi construeşte arhitectura ei.

Cred că nu mai e timp de ezitări. Altfel riscăm să fim încă multă vreme martorii unor construcţiuni pe cari le refuză şi spiritul nostru, şi timpul.

Exemplificările sunt la îndemâna oricui. Alături de frământările meşteşugarului şi artistului, trebue să vegheze însă şi cetăţeanul. Locuitorii acestei cetăţi. deasupra proprietăţilor individuale, au o proprietate colectivă : frumosul.

Construcţia unei case, sau orice element plastic exterior, creiază atmosfera oraşului. Cum această atmosferă are o resfrângere psihologică asupra oamenilor strânşi în cetate şi determină un fel de destin al convieţuirei, trebue să existe o răspundere şi un control.

Răspunderea s'o aibă autoritatea orânduitoare şi artistul; iar controlui, cetăţeanul.

De pildă, o casă construită, fiindcă trecem pe stradă, suntem obligaţi s'o vedem. Dacă această casă nu împlineşte cel puţin condiţiunile de corectitudine estetică, indispune pe cei cari au deja o educaţie de sesizare a frumosului, iar ceilalţi cari ar trebui să primească această educaţie elementară, din ambianţa critică, sunt sortiţi să rămână la factorii de comparaţiune minoră. Ceeace micşorează spiritualitatea omului şi a cetăţei.

Cred că dorinţa arhitecţilor bucureşteni este să-şi găsească în cetăţean, un aliat obiectiv, în manifestările de creaţiune urbană.

Numai acordul în credinţă, între ariist şi intuiţia cetăţeanului, poate fi o garanţie că marele Bucureşti va purta cândva semnul unei renaşteri arhitectonice, în care contribuţia spiritului local să-i dea prestigiul adevărat.

In aceiaşi editură :

Viitorul Bucureştilor

de Dem. I. Dobrescu

Sub tipar :

Urbanismul în Rusia Sovietică

de Prof. C. Sfinţescu

Lei 20 Tip. „SLOVA" Doamn